

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu - Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Goździewicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Blandyna Kaczmarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 października 2014 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa (...) **spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) z siedzibą w B.**

przeciwko B. W. S.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. Uznaje za bezskuteczną wobec powoda umowę darowizny 1/2 (jednej drugiej) części udziału we własności zabudowanej nieruchomości położonej w P.przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej dnia 21 lipca 2008r. przed asesorem notarialnym B. G.Rep A (...), pomiędzy W. J. S., a pozwaną B. W. S. celem umożliwienia zaspokojenia wierzytelności przysługujących powodowi wobec dłużnika W. J. S. i wynikających z prawomocnych wyroków:

a) Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 18 lutego 2010r. wydanego w sprawie o sygn. akt VIII GC 589/09 oraz Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 5 listopada 2010r. wydanego w sprawie o sygn. akt VII Ga 167/10

b) Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 czerwca 2011r. wydanego w sprawie o sygn. akt XVI K 221/10 oraz Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 8 listopada 2011r. wydanego w sprawie o sygn. akt II A Ka 212/11.

2. Kosztami postępowania obciąża pozwaną i związku z tym:

a) nakazuje ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 14.602 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

b) zasądza od pozwanej na rzecz powoda 10.817zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

SSO Anna Goździewicz

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym, przeciwko pozwanej B. S. (1), powód – (...) sp. z o.o. w likwidacji z/s w B. – domagał się uznania za bezskuteczną wobec powoda umowy darowizny 1/2 udziału we współwłasności nieruchomości zabudowanej położonej w P.przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 21 lipca 2008 r. w P.za numerem repertorium A (...) przed asesorem notarialnym B. G., zastępcy notariusza M. D. M., prowadzącej kancelarię notarialną w O., pomiędzy J. W. S. (darczyńca) a pozwaną B. W. S. (obdarowana) w zakresie niezbędnym do zaspokojenia wierzytelności powoda wobec darczyńcy, wynikających z prawomocnych wyroków:

1) Sądu Rejonowego w Białymstoku VIII Wydział Gospodarczy z dn. 18 lutego 2010 r. sygn. akt VIII GC 589/09 i Sądu Okręgowego w Białymstoku VII Wydział Gospodarczy z dn. 5 listopada 2010 r. sygn. akt Ga 167/10, oraz

2) Sądu Okręgowego w Poznaniu XVI Wydział Karny z dn. 27 czerwca 2011 r. sygn. akt XVI K 221/10 i Sądu Apelacyjnego w Poznaniu II Wydział Karny z dnia 8 listopada 2011 r. sygn. akt II AKa 212/11.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zabezpieczenie powództwa poprzez ustanowienie zakazu zbywania przez pozwaną wyżej opisanej nieruchomości.

Pełnomocnik powoda pozew uzasadniał tym, że W. J. S. jest dłużnikiem powoda, którego wierzytelności zostały stwierdzone prawomocnymi orzeczeniami sądowym na podstawie, których sądy zasądziły od W. J. S. na rzecz powoda kwotę 99.950 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 czerwca 2003 r. do dnia zapłaty, kwotę 15.413 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję, oraz zasądziły od W. J. S. na rzecz powoda kwotę 173.179 zł tytułem obowiązku naprawy szkody wyrządzonej przestępstwem, kwoty 1080 zł tytułem zwrotu uzasadnionych wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem pełnomocnika oraz 600 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa adwokackiego.

Na podstawie w/w wyroków stanowiących tytułu wykonawcze toczą się postępowania egzekucyjne przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu Piotrem Winterem sygn. akt KM 2430/11 oraz przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Trzciance Krzysztofem Brzychcy sygn. akt KM 1981/11 oraz KM 1534/12. Egzekucja sądowa jest prowadzona do nieruchomości dłużnika wycenionej na kwotę 145.900 zł, ale w pierwszym terminie nikt nie przystąpił do licytacji, zatem powód twierdzi, że jego wierzytelność nie zostanie w całości zaspokojona. Postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi pozostaje dotychczas bezskuteczne. Powód podał, że dłużnik obecnie odbywa karę pozbawienia wolności i nie posiada żadnego majątku, z którego byłoby możliwe zaspokojenie wierzytelności powoda.

Powód wskazał nadto, że w dniu 21 lipca 2008 r. W. J. S. przeniósł na rzecz swojej małżonki pozwanej B. W. S., w drodze umowy zawartej w formie aktu notarialnego za nr repertorium A (...) przed asesorem notarialnym B. G., udział wynoszący 1/2 części w prawie własności zabudowanej nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu Wydział VI Księga Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Podniósł, że nieruchomość stanowi działka gruntu o powierzchni 1196 m², zabudowana dużym budynkiem mieszkalnym, położona w korzystnej lokalizacji (P. S.) i atrakcyjnie zagospodarowana z uwagi choćby na znajdujący się na niej zewnętrzny basen. Według powoda wartość takowej nieruchomości na podstawie cen porównywalnych nieruchomości w podobnej lokalizacji wynosi nie mniej niż 600 – 800 tys. zł. Mając na uwadze dość wysoką cenę oferowanych sprzedaży nieruchomości, powód mógłby uzyskać w pełni zaspokojenie swoich wierzytelności z darowanego przez dłużnika pozwanej części udziału w prawie własności przedmiotowej nieruchomości niezależnie od obciążających nieruchomość obciążeń hipotecznych. Ponadto powód podkreślił, iż hipoteki na nieruchomości zostały ustanowione już po zawarciu umowy darowizny.

Postanowieniem z dnia 18 lipca 2013 r. Sąd postanowił udzielić powodowi zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego poprzez ustanowienie zakazu zbywania przez pozwaną nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą (...), w zakresie przekraczającym 1/2 udziału w prawie własności.

W odpowiedzi na pozew z dnia 23 sierpnia 2013 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W treści uzasadnienia pozwana podała, że kwestionuje żądanie pozwu, tak co do zasady, jak i wysokości. W ocenie pozwanej nie zachodzą wszystkie przesłanki przewidziane prawem do uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Według pozwanej instytucja skargi paulińskiej ma zastosowanie wówczas, gdy dłużnik swoim

nielejalnym zachowaniem względem wierzyciela uniemożliwia realizację jego wierzytelności, doprowadzając się do niewypłacalności albo niewypłacalność tą powiększając, przy czym korzyść z jego działania musiałaby odnieść osoba trzecia.

Pozwana nie kwestionuje, że wierzytelności powoda zostały stwierdzone tytułami wykonawczymi ani też tego, że zawarła z dłużnikiem W. S. umowę darowizny udziału w nieruchomości przy ul. (...). Natomiast powódka kwestionuje twierdzenia powoda w zakresie istnienia po stronie dłużnika podejrzenia działania w celu pokrzywdzenia wierzycieli. Zdaniem pozwanej w ówczesnym czasie sytuacja jej i męża była bardzo dobra, oboje dysponowali znacznym majątkiem, tak więc nie sposób było uznać, że dokonanie przesunięć w majątku małżonków poprzez darowanie udziału w części nieruchomości może jakkolwiek wpłynąć na wypłacalność dłużnika. Pozwana twierdziła, że darowanie przez dłużnika części udziału pozwanej było od dawna planowane w ramach podziału majątku wspólnego jakiego do 2000 r. dorobili się małżonkowie, o czym świadczy zawarcie majątkowej umowy małżeńskiej w postaci rozdzielnosci majątkowej już w 2000 r.

Kolejnym argumentem do oddalenia powództwa powoda według twierdzeń pozwanej to majątek jaki aktualnie posiada dłużnik, który jest w zupełności wystarczający do zaspokojenia wierzytelności powoda, w łącznej kwocie 292.022 zł. Pozwana podała, że dłużnik jest właścicielem i współwłaścicielem w/w nieruchomości, które w żaden sposób nie są obciążone, a łączna kwota wartości udziałów to ok. 250.000 zł. Ponadto dłużnik posiada udziały 300 udziałów o wartości nominalnej w kwocie 300.000 zł w (...)sp. z o.o. Według wiedzy pozwanej do wszystkich powyższych składników majątku dłużnika powódka nie skierowała postępowania egzekucyjnego.

Na koniec pozwana podała, że obecna maksymalna wartość nieruchomości to kwota ok. 400.000-450.000 zł, zaś rzeczywista wartość udziału dłużnika objętego umową darowizny wynosi ok. 200.000-225.000 zł. Ponadto nieruchomość jest obciążona dwiema (2) hipotekami: umowną zwykłą w kwocie 362.250 zł i kaucyjną do wysokości 59.522 zł.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Dłużnik W. S. i pozwana B. S. (1) są małżeństwem. W 2000 r. zdecydowali o zniesieniu wspólności majątkowej małżeńskiej z uwagi na zamiar rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej przez dłużnika. Z czasem również pozwana zaczęła prowadzić działalność i pomagać w prowadzeniu interesów dłużnika (a jej męża). Pomimo ustanowienia rozdzielnosci majątkowej małżeństwo nie dokonało podziału majątku wspólnego.

W. S. prowadząc działalność gospodarczą nawiązał współpracę z przedsiębiorcami z Republiki Czeskiej, a po pewnym czasie dobrze układającej się współpracy, zdecydowali się na założenie firmy w Polsce w formie spółki kapitałowej pod nazwą (...) sp. z o.o. Na pokrycie udziałów w nowo powstałej spółce (...) przeznaczył środki pieniężne pochodzące z majątku osobistego. Głównym przedmiotem działalności spółki była produkcja artykułów spożywczych i napojów, handel detaliczny, hurtowy i komisowy, transport lądowy oraz wszelka inne działalności wspierające transport. W zarządzie spółki od czasu jej powstania W. S. sprawował funkcje Prezesa zarządu.

Oprócz piastowanej funkcji Prezesa zarządu w/w spółce (...) nadal prowadził własną działalność gospodarczą pn PPHU (...) (która jest zarejestrowana do dnia dzisiejszego), a także posiadał udziały w innych spółkach, a mianowicie: 1) (...) oraz 2) (...). Pozwana również prowadziła własną działalność gospodarczą oraz posiadały udziały w firmie (...), nadto jako właścicielka nieruchomości przy ul. (...) w P.z najmu powierzchni magazynowej uzyskiwała czynsz w wysokości 4.000 zł miesięcznie.

Dowód: zawiązanie umowy spółki (...) sp. z o.o. w formie aktu notarialnego z dn. 21.11.2001 r. (k. 526-531); zeznania świadka W. S. (k. 553-555); zeznania świadka B. K. (k. 491); przesłuchanie pozwanej (k. 555-556); wydruk z rejestru przedsiębiorców KRS spółki (...) sp. z o.o. (k. 325-330). podejrzeniu popełnienia przestępstwa z dn. 5.03.2009 r. (k. 81-84); zeznania świadka B. K. (k. 491).

W dniu 28 czerwca 2007 r. w Kancelarii Notarialnej O. P. doszło do zawarcia w formie aktu notarialnego umowy sprzedaży 16 udziałów w kapitale zakładowym spółki (...) sp. z o.o. przysługujących W. S. na rzecz M. P. za cenę w kwocie 331.250 zł (repertorium A (...)). W treści aktu kupujący oświadczył, że zobowiązuje się do uiszczenia ustalonej pomiędzy stronami ceny sprzedaży w kwocie 331.250 zł w terminie do dnia 31 grudnia 2007 r., pod rygorem poddania się egzekucji w myśl art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c., wskazując W. S. jako wierzyciela. Z kolei następną umową z dnia 28 czerwca 2007 r. zawartą w formie aktu notarialnego w/w Kancelarii Notarialnej W. S. dokonał sprzedaży kolejnych przysługujących mu 6 udziałów w kapitale zakładowym spółki (...) sp. z o.o. na rzecz kupującego V. K. za cenę w kwocie 198.750 zł (repertorium A (...)). Ponadto, jak powyżej, w treści aktu kupujący oświadczył, że zobowiązuje się do uiszczenia ustalonej pomiędzy stronami ceny sprzedaży w kwocie 198.750 zł w terminie do dnia 31 grudnia 2007 r., pod rygorem poddania się egzekucji w myśl art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c., wskazując W. S. jako wierzyciela.

Dowód: akt notarialny sprzedaży udziałów w (...) sp. z o.o. z dn. 28.06.2007 r. na rzecz M. P. (k. 295-299); akt notarialny sprzedaży udziałów w (...) sp. z o.o. z dn. 28.06.2007 r. na rzecz V. K. (k. 300-304).

Od marca 2008 r. w spółce (...) sp. z o.o. zarządzanej przez W. S. Urząd Skarbowy w P. podjął kontrolę podatkową w przedmiocie prawidłowości rozliczeń z tytułu podatku od towarów i usług za okres obejmujący cały rok 2005 r., 2006 r. oraz za okres od 1 grudnia 2007 r. do 31 grudnia 2007 r. W wyniku przeprowadzonej kontroli podatkowej przez powyższy urząd wykryto szereg nieprawidłowości i uchybień związanych z naliczaniem i odprowadzaniem należności deklarowanego podatku od towaru i usług, co w konsekwencji doprowadziło do wydania decyzji ustalających zobowiązania podatkowe na znaczne kwoty. Postępowanie wykazało, że (...) sp. z o.o. poniosła ogromną stratę przez niekorzystne rozporządzanie jej mieniem przez ówczesnego Prezesa zarządu W. S., który doprowadził do defraudacji ok. 3 mln zł na szkodę spółki. W tym czasie W. S. został odwołany z pełnionej funkcji Prezesa zarządu spółki (...) sp. z o.o., którego zastąpił B. K., lecz wciąż pozostawał w strukturach spółki jako członek zarządu. Dopiero po wszczętych kontrolach podatkowych przez Urząd Skarbowy w P. W. S. został odwołany w kwietniu 2008 r. z funkcji członka zarządu spółki (...) sp. z o.o. B. K. jako następcą W. S. za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika pismem z dnia 5 marca 2009 r. skierował w imieniu spółki (...) sp. z o.o. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wraz z wnioskiem o zabezpieczenie roszczeń o naprawienie szkody przeciwko byłemu Prezesowi zarządu spółki – W. S., do Prokuratury Rejonowej Poznań – Grunwald.

Dowód: protokół kontroli podatkowej z dn. 7.04.2008 r. (k. 34-40); protokół kontroli podatkowej z dn. 11.07.2008 r. (k. 41-48); protokół przesłuchania świadka z dn. 2.06.2008 r. (k. 49-53); protokół przesłuchania w charakterze strony z dn. 2.07.2008 r. (k. 54-57); decyzja Naczelnika I-go (...) Urzędu Skarbowego w P. z dn. 29.12.2009 r. (k. 58-65); decyzja Naczelnika I-go (...) Urzędu Skarbowego w P. z dn. 17.06.2010 r. (k. 66-68); decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w B. z dn. 21.06.2010 r. (k. 69-74); decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w B. z dn. 21.06.2010 r. (k. 75-80); zawiadomienie o

Pozew z dnia 22 grudnia 2008 r. powódka wystąpiła do Sądu Rejonowego w Białymstoku o zasądzenie na jej rzecz od dłużnika W. S. kwoty 99.950 zł tytułem nierozliczonej kaucji gwarancyjnej za wynajem magazynu w P. przy ul. (...) poprzez wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. Wyrokiem z dnia 18 lutego 2010 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku Wydział Gospodarczy zasądził od pozwanego dłużnika W. S. na rzecz powoda kwotę 99.950 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu. Od powyższego wyroku pozwany wywiódł apelację, którą wyrokiem z dnia 5 listopada 2010 r. wydanym przez Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W dniu 27 grudnia 2010 r. powyższy Sąd nadał klauzulę wykonalności na opisane wyżej wyroki

Dowód: pozew o zapłatę z dn. 22.12.2008 r. (k. 110-112); wyrok SR w Białymstoku z dn. 18.10.2010 r. (k. 113); wyrok SO w Białymstoku z dn. 5.11.2010 r. wraz z klauzulą wykonalności (k. 114).

Ponadto Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 27 czerwca 2011 r. uznał W. S. winnym zarzucanego mu przestępstwa polegającym na doprowadzeniu powoda do niekorzystnego rozporządzania mieniem w kwocie łącznej 3.108.334,78 zł wymierzając mu karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności oraz nałożył na niego obowiązek naprawienia

szkody wyrządzonej przestępstwem powodowi poprzez zapłatę na jego rzecz kwoty 173.179 zł. Następnie Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 8 listopada 2011 r. utrzymał w mocy zaskarżony powyżej wyrok.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dn. 27.06.2011 r. (k. 85-105); wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dn. 8.11.2011 r. (k. 106).

W oparciu o posiadane w/w tytułu wykonawcze, powód skierował do komorników sądowych wnioski o wszczęcie egzekucji sądowej. W ramach prowadzonych postępowań egzekucyjnych komornik dokonał zajęcia rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności, udziałów oraz instrumentów finansowych zapisanych na rachunkach bankowych papierów wartościowych. Pomimo dokonanych zajęć składników majątkowych, (w tym udziałów należących do dłużnika w spółce (...)sp. z o.o. w likwidacji, od wyceny których powód odstąpił z uwagi na zamknięcie spółki w 2008 r.) pismami z dnia 9 stycznia 2012 r. oraz 9 sierpnia 2013 r. powód został poinformowany przez komornika o bezskuteczności prowadzonej egzekucji do składników majątkowych dłużnika W. S. oraz o dokonaniu darowizny na rzecz pozwanej B. S. (1) w postaci 1/2 udziału w nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym.

Ponadto powód powziął informacje, że W. S. jest współwłaścicielem w części 1/6 udziału w nieruchomościach objętych nr Kw (...), (...) oraz (...), a nadto właścicielem nieruchomości położonej w C., gmina B. nr działki (...) objętej księgą wieczystą nr Kw (...). Wobec tego faktu, powód wnioskiem z dnia 15 grudnia 2011 r. wniósł o wszczęcie egzekucji z ostatniej z wymienionych powyżej nieruchomości dłużnika stanowiącej w całości jego własność. Z przeprowadzonej wyceny nieruchomości – wyciągu operatu szacunkowego wynikało, że wartość rynkowa nieruchomości gruntowej stanowiącej działkę zabudowaną i niezabudowaną objęta księgą wieczystą Kw (...) wyniosła 145.900 zł. Komornik pismem z dnia 7 lutego 2013 r. zawiadomił powoda o wyznaczeniu I terminu licytacji, który nie doszedł do skutku z powodu braku chętnych licytantów do jej nabycia. W związku z tym komornik sądowy na wniosek powoda wyznaczył II termin licytacji przedmiotowej nieruchomości, który ponownie okazał się bezskuteczny. Postanowieniem z dnia 7 listopada 2013 r. komornik na podstawie art. 985 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie egzekucyjne w części dotyczącej nieruchomości nr Kw (...).

W związku z powyższym powód zaniechał prowadzenia egzekucji z pozostałych nieruchomości dłużnika, który posiada w nich jedynie udział w wysokości 1/6.

Nieruchomości te stanowią gospodarstwo rolne, które należało do rodziców dłużnika. Obecnie dłużnik, na skutek spadkobrania, jest jego współwłaścicielem wraz z matką i rodzeństwem. Nieruchomość, z której toczyła się bezskutecznie egzekucja stanowi sąsiednie gospodarstwo, pozostające w nieco gorszym stanie niż rodzinne gospodarstwo dłużnika. W. S. planował sprzedać gospodarstwo, którego jest współwłaścicielem wraz z matką i rodzeństwem. Wartość tej nieruchomości ocenił na 250.000 zł i w tej cenie wystawno ziemię na sprzedaż. Nie znalazła ona nabywcy. Dłużnik nie posiada obecnie innego majątku. Także w dacie zawierania przedmiotowej umowy nie miał innego majątku – poza wskazanymi nieruchomościami, udziałami w spółkach, które aktualnie nie mają żadnego majątku.

Pomimo toczącej się egzekucji do dnia zamknięcia rozprawy nie udało się wyegzekwować żadnych kwot na spłatę wierzytelności powoda, a łączne zadłużenie dłużnika sięga ok. 400.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami postępowania.

Dowód: zeznania świadka W. S. (k. 553-555); wniosek z dn. 10.05.2011 r. o wszczęcie egzekucji (k. 365-366); zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego (k. 367); pismo z dn. 9.06.2011 r. o przekazaniu sprawy egzekucyjnej (k. 368); postanowienie z dn. 27.06.2011 r. o przekazaniu sprawy (k. 369); zajęcia i inne pisma w toku prowadzonej egzekucji (k. 370-382); postanowienie z dn. 16.01.2012 r. o sprzedaży udziałów (k. 383); pismo z dn. 9.08.2013 r. o bezskuteczności dotychczasowej egzekucji (k. 384); wniosek z dn. 15.12.2011 r. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości (k. 385); postępowanie egzekucyjne co do nieruchomości (k. 386-397); operat szacunkowy w przedmiocie wyceny nieruchomości nr Kw (...) (k. 406-430); postanowienie z dn. 7.11.2013 r. o

umorzeniu egzekucji w części dotyczącej nieruchomości (k. 466); wydruk z rejestru przedsiębiorców KRS spółki (...)sp. z o.o. (k. 325-330); twierdzenia powoda (k. 508-509).

W. S. w dniu 21 lipca 2008 r. (repertorium A (...)) przed asesorem notarialnym B. G. dokonał darowizny w formie aktu notarialnego na rzecz pozwanej – B. S. (1)(małżonki dłużnika) i przeniósł na jej rzecz nieodpłatnie przysługujący mu udział 1/2 w prawie własności nieruchomości stanowiącej zabudowaną działkę nr (...)o obszarze 0,1196 ha położoną w P.przy ul. (...), obręb S., gmina M.P., dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr Kw (...).

W chwili dokonania przysporzenia majątkowego w postaci udziału w nieruchomości na rzecz pozwanej przez W. S., nieruchomość była obciążona dwiema hipotekami na łączną kwotę 300.000 zł, a mianowicie: 1) hipoteką umowną zwykłą w kwocie 150.000 zł oraz 2) hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 150.000 zł. Powyższe obciążenia wynikały z zaciągniętego przez pozwaną wraz z dłużnikiem W. S.kredytu budowlano-hipotecznego DOM na podstawie umowy nr (...)zawartej w dniu 30 września 1998 r. w P.z bankiem (...) S.A.– Grupa (...) S.A.na kwotę 150.000 zł. Kredyt zaciągnięty przez pozwaną wraz z dłużnikiem przeznaczony był na sfinansowanie budowy domu jednorodzinnego położonego w P.przy ul. (...). Powstałe wierzytelności banku z tytułu zaciągniętego kredytu budowlano-hipotecznego, zabezpieczone ustanowionymi na w/w nieruchomości obciążeniami w postaci hipotek, zostały spłacone po dokonaniu darowizny na rzecz pozwanej ze środków uzyskanych przez W. S.w wyniku sprzedaży udziałów w spółce (...)sp. z o.o. za kwotę 530.000 zł. Pozwana wraz z dłużnikiem spłacili zaciągnięte zobowiązania w całości, a pozostała część środków ze sprzedaży udziałów została przeznaczona przez dłużnika na inwestycje związane z prowadzoną działalnością. Dłużnik uważał, że darowizna ta wynagrodzi jego małżonce poniesiony trud związany z prowadzeniem domu i wychowaniem dzieci, w wyniku którego on sam mógł się zaangażować w prowadzenie działalności, co zakończyło się znacznym przysporzeniem majątkowym w związku ze sprzedażą udziałów w spółce (...).

Krótko po dokonaniu darowizny, pozwana w dniu 5 marca 2009 r. na podstawie umowy nr (...) zaciągnęła pożyczkę hipoteczną na kwotę 362.250 zł. Wysokość udzielonej pożyczki zabezpieczonej hipoteką na przedmiotowej nieruchomości była dwukrotnie wyższa od poprzednio spłaconego kredytu budowlano-hipotecznego DOM. Z tytułu udzielonej pożyczki bank ustanowił zabezpieczenia w postaci dwóch hipotek, a mianowicie: hipoteki zwykłej umownej na kwotę 362.250 zł oraz hipoteki kaucyjnej umownej do kwoty 59.522,57 zł. Kwota uzyskana tytułem zaciągniętej pożyczki została przeznaczona na bieżące potrzeby konsumpcyjne rodziny (wycieczki, prezenty, restauracje, inwestycje pozwanej) oraz edukacyjne dzieci (m.in. wyjazdy na kursy językowe). Na dzień 6 grudnia 2013 r. zadłużenie z tytułu udzielonego kredytu pozwanej do spłaty wynosiło 315.309,22 zł, zaś rata miesięczna wynosi 2.500 zł.

Dowód: akt notarialny z dn. 21.07.2008 r. w przedmiocie dokonania darowizny udziału w prawie własności nieruchomości (k. 11-14); wydruk z elektronicznej księgi wieczystej z dn. 6.06.2013 r. (k. 15-24); umowa nr (...) z dn. 30.09.1998 r. o kredyt budowlano-hipoteczny DOM (k. 305-316); umowa pożyczki hipotecznej nr (...) z dn. 5.03.2009 r. (k. 317-324); zeznania świadka W. S. (k. 553-555); zeznania pozwanej (k. 555-556); harmonogram spłat kredytu hipotecznego przez pozwaną (k. 474).

Wartość rynkowa nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonej w P., obręb S., mieszczącej się przy ul. (...)objętej księgą wieczystą nr Kw (...)na dzień 7 września 2012 r. wynosiła 621.532 zł. Ze względu na położenie nieruchomości w bliskim sąsiedztwie lotniska wojskowego P. K.oraz utworzenia wokół tego lotniska obszaru ograniczonego użytkowania, nastąpiła utrata wartości nieruchomości w związku z jej położeniem, co stanowiło kwotę 130.500 zł. Ponadto posadowiony na nieruchomości budynek nie spełniał wymogów prawidłowej ochrony pomieszczeń przed dźwiękami lotniczymi pochodzącymi z zewnątrz w związku z czym ustalono, że koszt robót budowlanych, mających na celu poprawienie izolacyjności akustycznej domu, wyniesie 64.416 zł.

Dowód: opinia dotycząca wartości rynkowej nieruchomości sporządzona przez biegłego sądowego w sprawie XII C 2876/05/10 (k. 565-613); zeznania W. S. (k.555).

Powyższe ustalenia faktyczne zostały w dużej mierze poczynione w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy w sprawie, na który składały się kserokopie dokumentów urzędowych i prywatnych poświadczane przez profesjonalnych

pełnomocników stron. Strony nie kwestionowały ich prawdziwości i wiarygodności, a Sąd nie dopatrył się przyczyn, dla których miałyby czynić to z urzędu.

Nadto Sąd oparł się na zeznaniach świadków i pozwanej. W całości za wiarygodne uznał Sąd zeznania świadka B. K., które korespondowały i pokrywały się z załączonym materiałem dowodowym do akt sprawy. Zeznania świadka były spójne i logiczne. Natomiast zeznania świadka M. P., mimo że Sąd uznał za wiarygodne, nie miały większego znaczenia dla przedmiotowej sprawy. Świadek posiadała jedynie ogólnikową wiedzę w przedmiocie sytuacji majątkowej stron.

Sąd po części uznał za wiarygodne zeznania świadka W. S. oraz pozwanej B. S. (1) w zakresie dotyczącym prowadzonych przez dłużnika działalności, posiadanych składników majątkowych przed dokonaniem darowizny nieruchomości, jak również po jej dokonaniu, spłaty zaciągniętych wspólnie z pozwaną zobowiązań, a tym samym zniesienia hipotek obciążających wcześniej darowaną nieruchomość. Gdy idzie o składniki majątkowe posiadane przez dłużnika i pozwaną, zarówno przed i po dokonaniu umowy darowizny nieruchomości należało stwierdzić, że zeznania korespondowały ze sobą, były spójne i jednolite, co nie budziło żadnych zastrzeżeń. Za wiarygodne uznano także zeznania świadka wskazujące na stan i orientacyjną wartość posiadanych przez niego nieruchomości. Świadek jednoznacznie wskazywał także, że poza nieruchomościami nie ma majątku, z którego można by skutecznie prowadzić egzekucję.

Świadek W. S. nie zeznawał jednoznacznie odnośnie źródeł pochodzenia środków na utworzenie spółki (...). Spontanicznie wskazał, że środki te stanowiły jego majątek osobisty, później jednak podnosił, że wszystkie środki stanowiły majątek wspólny. Uzasadniał to jednak nie stanem prawnym lecz faktycznym („mieliśmy wspólne konto, z którego żyliśmy”). Dodać należy, że w momencie podpisywania umowy założenia spółki w małżeństwie pozwanej i dłużnika obowiązywała rozdzielność majątkowa, a żaden z zapisów umowy spółki, ani też umów sprzedaży udziałów w spółce (...) nie wskazuje na to, by udziały spółki należące do dłużnika objęte były wspólnością majątkową małżeńską. W tych okolicznościach za wiarygodne uznano zeznania świadka potwierdzające, że był to jego wyłączny majątek.

Zastrzeżenia Sądu budziły zeznania w/w osób w zakresie intencji dłużnika i jego małżonki związanych z dokonaniem przedmiotowej darowizny jako elementu rozliczenia majątku wspólnego. Podkreślić należało, że dokonali oni rzekomego rozliczenia majątku wspólnego po ośmiu latach od dnia zawarcia umowy rozdzielności majątkowej. Żaden zapis umowy darowizny nie wskazuje na to, by umowa ta stanowiła rozliczenie w ramach podziału majątku wspólnego. W ocenie sądu same zeznania dłużnika przeczą takiej intencji stron umowy. Podkreślał on, że w związku z prowadzoną działalnością uzyskał znaczne przysporzenie i w związku z tym chciał wynagrodzić żonie trud i zaangażowanie w prowadzenie domu i wychowanie dzieci. W ocenie sądu właśnie taka motywacja wskazuje jednoznacznie na chęć przysporzenia pod tytułem darmnym, a nie na dokonania rozliczenia w ramach podziału majątku wspólnego. W tych okolicznościach należało uznać, że twierdzenia dotyczące rzeczywistego charakteru umowy darowizny, jako elementu podziału majątku wspólnego, ponoszone były wyłącznie na potrzeby niniejszego procesu.

Sąd wykorzystał w niniejszej sprawie, operaty w przedmiocie wyceny wartości rynkowej nieruchomości stanowiącej przedmiot zaskarżonej umowy darowizny dokonanej przez W. S. na rzecz małżonki B. S. (1). Sąd z urzędu skorzystał ze sporządzonej opinii przez biegłego sądowego K. R. w sprawie o sygn. akt XII C 2876/05 informując strony, że zostanie ona dołączona do akt sprawy na okoliczności dotyczące wartości nieruchomości darowanej pozwanej (rozprawa w dniu 27.08.2014 r.). Powód nie kwestionował wyceny wartości rynkowej nieruchomości, wskazując, że odpowiada ona średnim cenom nieruchomości znajdującym się w bliskim położeniu nieruchomości pozwanej. Pozwana zaś nie zgodziła się by opinię biegłego K. R. wykorzystać jako opinię biegłego w niniejszej sprawie. Podnosiła, że przedmiotowa opinia może jedynie służyć uprawdopodobnieniu jej twierdzeń, lecz aktualna wartość nieruchomości jest dużo niższa i winna być ustalona przez biegłego sądowego. W tych okolicznościach dokument ten mógł zostać wykorzystany jedynie jako dokument prywatny. Podkreślić jednak należy, że w toku postępowania, w którym sporządzono opinię nie była ona kwestionowana przez B. S. (1), a zatem moc dowodowa dokumentu została uznana za wysoką.

Sąd na rozprawie w dniu 15 października 2014 r. oddalił wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych w przedmiocie wartości rynkowej nieruchomości stanowiących własność i współwłasność W.

S. oraz nieruchomości tytułem darowizny na rzecz pozwanej. Zdaniem Sądu zgłoszone wnioski dowodowe były bezzasadne. W niniejszym procesie nie było konieczności precyzyjnego określenia wartości posiadanego przez dłużnika majątku. Bezskuteczność egzekucji z sąsiedniej nieruchomości (której dłużnik jest wyłącznym właścicielem) nie dawała realnych szans na skuteczne egzekwowanie udziału wynoszącego jedynie 1/6. Dodatkowo dłużnik orientacyjnie określił wartość nieruchomości na kwotę 250.000 zł, a zatem wartość przysługującego mu udziału nie pozwoli na zaspokojenie wierzyciela. Odnośnie wartości nieruchomości będącej przedmiotem darowizny także nie zachodziła potrzeba precyzyjnego określenia jej wartości. Opinia biegłego K. R. pozwoliła na orientacyjną ocenę aktualnej wartości nieruchomości. Dodatkowo strona pozwana składała wniosek o wycenę tej nieruchomości, by wykazać, że obciążenie hipoteczne przewyższa jej wartość, a zatem nie może ona być źródłem zaspokojenia wierzyciela. W ocenie sądu, o czym będzie szczegółowo mowa w trakcie rozważań prawnych, obciążenie nieruchomości **po** podpisaniu zaskarżonej czynności prawnej nie ma zasadniczego znaczenia dla oceny skuteczności żądania pozwu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo w całości zasługiwało na uwzględnienie.

Roszczenie swoje powód oparł na instytucji skargi pauliańskiej unormowanej w przepisach art. 527 i nast. K.c. W świetle art. 527 § 1 K.c. gdy w skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Istotną modyfikację powyższych przesłanek ustawodawca przewidział jednakże w sytuacji, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. Wówczas bowiem można domagać się uznania czynności za bezskuteczną nawet, gdy osoba trzecia nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Wobec powyższego rolą Sądu było zważenie czy wskazane powyższej przesłanki konieczne dla uznania zaskarżonych czynności prawnych za bezskuteczne zostały w niniejszej sprawie spełnione.

W pierwszym rzędzie przesłanką warunkującą ochronę ze skargi paulińskiej jest istnienie wierzytelności pieniężnej. W przedmiotowej sprawie nie budzi najmniejszych wątpliwości, że wierzytelność powoda została stwierdzona na podstawie tytułów egzekucyjnych zaopatrzonych w klauzule wykonalności, które stanowiły postawę do wszczęcia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi W. S.. Ponadto okoliczność ta nie była kwestionowana przez stronę pozwaną.

W dalszej kolejności wskazać należy, że przedmiotem zaskarżenia ze strony powoda jest umowa darowizny, która ze swej istoty jest umową bezpłatną. W tym zakresie stanowisko pozwanej, która starała się wykazać, że mimo, iż W. S. darował jej 1/2 udziału w nieruchomości, to nie uzyskała ona korzyści bezpłatnie, nie zasługiwało na aprobatę. Jej zdaniem przekazanie nieruchomości przez męża nastąpiło tytułem rozliczenia majątku wspólnego, co wiązało się z ustanowieniem rozdzielności majątkowej małżonków już w 2000 roku. Jak już na to wskazywano przy ocenie materiału dowodowego strona pozwana w żaden sposób nie wykazała swych twierdzeń. Umowa darowizny, zawarta po ośmiu latach od zmieniania wspólności majątkowej małżeńskiej nie ma żadnych zapisów wskazujących na to, że stanowi ona element podziału majątku wspólnego. Nadto ani pozwana, ani jej mąż nie potrafili wskazać innych elementów (w szczególności czynności prawnych), które miałyby dopełnić domniemanego podziału. Intencja dłużnika zmierzającego do wynagrodzenia małżonce zaangażowania w prowadzenie domu i wychowanie dzieci jednoznacznie wskazuje na nieodpłatny charakter czynności. Brak zatem podstaw, by skutecznie kwestionować nieodpłatny charakter skarżonej czynności.

Uznanie, że pozwana uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie powoduje zastosowanie w sprawie art. 528 K.c. zgodnie z którym jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis ten wyłącza przesłankę złej wiary po stronie osoby trzeciej. W takiej

sytuacji wierzyciel może żądać ochrony także wtedy, gdy osoba trzecia nie wiedziała i nie mogła przy zachowaniu należytej staranności dowiedzieć się o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela i jest zwolniony od obowiązku wykazania tych faktów. Wobec tego do skutecznego zaskarżenia umów wystarczy spełnienie pozostałych warunków art. 527 § 1 i 2 k.c. (M. Pyziak-Szafnicka, Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, St. Praw. 1994, z. 1-4, s. 5 i n.; też (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1271; vide: wyrok SA w Warszawie z 25.09.2012 r. I ACa 226/12, LEX 1246917 i wyrok SA w Katowicach z dn. 21.03.2013 r. V ACa 828/12).

W tych okolicznościach warunkiem koniecznym uznania czynności za bezskuteczną jest dokonanie skarżonej czynności przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli i jego świadomość w tym zakresie (art. 527 § 2 kc).

Pokrzywdzenie wierzycieli należy rozumieć jako złą prognozę co do możliwości spełnienia przez dłużnika świadczenia, istniejącą tak w chwili wystąpienia ze skargą, jak i w chwili orzekania (por. M. Pyziak-Szafnicka, Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, s. 96 i nast., Warszawa 1995). Z unormowania art. 527 § 2 kc wynika, że przepis ten wiąże pokrzywdzenie wierzyciela z rzeczywistą niewypłacalnością dłużnika. Poprzez niewypłacalność należy rozumieć brak możliwości wywiązania się ze swoich zobowiązań (P. Machnikowski, Komentarz do KC (red.) E. Gniewek, Warszawa 2006 r., s. 904). Dla wykazania pokrzywdzenia wierzycieli wystarczające jest wykazanie niewypłacalności dłużnika (zob. P. Machnikowski (w:) Kodeks..., s. 947). W doktrynie i orzecznictwie podnosi się, że stan niewypłacalności dłużnika następuje wówczas, gdy jego majątek nie wystarcza na zaspokojenia wierzytelności czy pokrycie długów. Taki stan musi istnieć w rzeczywistości poprzez podjęcie czynności i działań mogących to zweryfikować. Ponadto niewypłacalność pojawia się również w tym przypadku, gdy prowadzona egzekucja sądowa zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzyciela (vide: wyrok SN z dn. 14 lutego 2008 r., II CSK 503/07, LEX nr 496375; wyrok SN z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, LEX nr 174173).

W niniejszej sprawie bezsporne winno być, że prowadzona dotychczas egzekucja jest bezskuteczna. Powód skierował postępowanie egzekucyjne do niemal wszystkich składników majątku dłużnika. Sam dłużnik, w toku niniejszego postępowania wskazywał, że posiadane przez niego udziały w spółkach nie przedstawiają żadnego majątku. Egzekucja z nieruchomości stanowiącej wyłączną własność dłużnika, mimo dwóch licytacji okazała się bezskuteczna. Nikt nie przystąpił do licytacji. W tych okolicznościach za racjonalne należało uznać postępowanie wierzyciela, który odstąpił od kierowania egzekucji do nieruchomości, w których dłużnik ma udział wynoszący jedynie 1/6. Podkreślić przy tym należy, że nieruchomości te są położone w bezpośrednim sąsiedztwie nieruchomości, z której egzekucja okazała się bezskuteczna a zatem jej potencjał na rynku jest porównywalny. Dodatkowo niewielki udział dłużnika we własności tych nieruchomości nie dawał realnych szans na skuteczną egzekucję. Nadto sam dłużnik przyznał, że nieruchomość została wystawiona na sprzedaż na 250.000 zł i na razie nie znaleziono nabywcy. Wskazana wartość jest w miarę realna, skoro jak twierdzi dłużnik gospodarstwo rodziców ma więcej zabudowań i jest w lepszym stanie niż to należące wyłącznie do niego (wycenione w toku egzekucji na ok. 146.000 zł). W tych okolicznościach udział dłużnika może być wart maksymalnie 41.000 zł co nie wystarcza na zaspokojenie wierzyciela.

Dłużnik zaprzeczał istnieniu innego majątku, z którego można by uzyskać skuteczne zaspokojenie. Innego majątku nie wskazała też pozwana. W tych okolicznościach należało uznać, że powód wykazał, że aktualnie prowadzona przeciwko dłużnikowi egzekucja jest bezskuteczna, a zatem nastąpiło pokrzywdzenie wierzycieli.

W tych okolicznościach należało ustalić czy dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Podkreślić należy, że w przypadku gdy dłużnik w chwili darowizny był niewypłacalny lub stał się niewypłacalny wskutek darowizny to przepis art. 529 k.c. stwarza domniemanie, zgodnie, z którym należy przyjąć w tych okolicznościach, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Pozwana powoływała się na doskonałą sytuację majątkową jej rodziny w momencie podpisywania umowy darowizny. Jednakże sam dłużnik przyznał, że nie posiadał wówczas innego majątku niż ten posiadany dziś. Bezsporne było także to, że posiadany aktualnie majątek nie pozwala na zaspokojenie wierzyciela. Stąd też przeświadczenie stron umowy o swojej doskonałej sytuacji majątkowej nie może być wystarczające dla realnej oceny wartości posiadanego

majątku zwłaszcza z punktu widzenia wierzyciela. Wskazać należy, że pozwana i dłużnik powoływali się na wysoki standard życia, lecz jednocześnie podnosili, że bieżące wydatki oraz atrakcje podnoszące ten standard (wycieczki, kursy językowe itp) były finansowane z kredytu hipotecznego obciążającego przedmiotową nieruchomość. Wszystko to wskazuje, że dłużnik na skutek dokonanej darowizny stał się niewypłacalny, a zatem należało uznać, że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W ocenie sądu pozwana nie obaliła wskazanego domniemania. Dodatkowo podkreślić należy, że kontrola skarbową ujawniająca nadużycia dłużnika będące źródłem zobowiązań wobec powoda zaczęła się w marcu 2008r., a umowę darowizny zawarto w lipcu 2008r.

Mając wszystko powyższe na uwadze należało uznać, że przedmiotowa darowizna została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, a dłużnik miał tego świadomość.

Strona pozwana podkreślała że między czynnością prawną dłużnika a pokrzywdzeniem wierzycieli musi istnieć związek przyczynowy, choć nie musi to być adekwatny związek przyczynowy. Podnoszono przy tym, że nieruchomość nabyta w drodze darowizny z dnia 21 lipca 2008 r. jest obciążona dwoma hipotekami – umowną w kwocie 362.250 i kaucyjna do kwoty 59.522,57 (aktualna wysokość długu wobec banku wynosi ok. 316.000 zł). Wobec tego dążono do wykazania, że w sytuacji gdy hipoteki obciążają nieruchomość ponad jej wartość, którą według pozwanej wynosiła ok. 350.000 zł, nie można skutecznie zaskarżyć czynności przenoszącej własność nieruchomości. W takim wypadku, zdaniem pozwanej, należy mówić o braku związku przyczynowego pomiędzy dokonaną czynnością prawną przez dłużnika a jego niewypłacalnością – pełnomocnik pozwanej powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2007 r. (II CSK 384/06, Lex 253405).

Zdaniem Sądu rozważania zawarte w uzasadnieniu powyższego orzeczenia przemawiają raczej na niekorzyść pozwanej. W stanie faktycznym opisanym w w/w orzeczeniu nastąpiła sytuacja, w której udział w nieruchomości zbyte na rzecz pozwanej były jeszcze przed dokonaniem umowy darowizny, obciążone hipoteką kaucyjną do kwoty 154.512 zł. Wartość zbytych udziałów przy tym wynosiła 66.000 zł. W tych okolicznościach Sąd Najwyższy uznał, że skoro darowana skarżoną czynnością nieruchomość była obciążana przed umową hipoteką i to w wartości przekraczającej wartość darowanego udziału to nie ma związku przyczynowego między tą czynnością, a pokrzywdzeniem wierzycieli. Gdyby nawet nie dokonano tej czynności wierzyciel, z uwagi na hipotekę, nie mógłby skutecznie zaspokoić się z nieruchomości. W tym wypadku należało stwierdzić brak związku przyczynowego zachodzącego pomiędzy czynnością prawną dłużnika a pokrzywdzeniem wierzyciela.

Podobna sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie. Hipoteka obciążająca nieruchomość przed darowizną została przez małżonków spłacona. Równocześnie po podpisaniu umowy darowizny nieruchomości pozwana zaciągnęła pożyczkę w kwocie 362.250 zł, zabezpieczoną hipoteką na przedmiotowej nieruchomości. Nowe obciążenie powstało po dokonaniu skarżonej czynności prawnej i właśnie ta okoliczność w sposób zasadniczy odróżnia stan faktyczny w niniejszej sprawie od stanu zaistniałego w sprawie rozpatrywanej przez SN.

Podkreślić należy, że nowe zobowiązanie ponad dwukrotnie przewyższało wcześniejsze obciążenie hipoteczne. Dodatkowo uzyskane z pożyczki środki zostały wykorzystane na bieżące potrzeby konsumpcyjne rodziny pozwanej jak edukacja dzieci, wyjazdy, kursy językowe itp. Gdyby przychylić się do stanowiska pozwanej, że takie obciążenie przerywa związek przyczynowy między czynnością, a stanem pokrzywdzenia wierzyciela (co zdaniem sądu nie ma miejsca w niniejszej sprawie skoro obciążenie powstało po czynności) to takie zachowanie dłużnika i pozwanej stanowiłoby skuteczne rozwiązanie na ucieczkę z majątkiem przed wierzyciela dłużnika. Wystarczyłoby darowaną nieruchomość obciążyć i w ten sposób uchylić się od odpowiedzialności przewidzianej w przepisach statuujących skargę pauliańską. W tym miejscu podkreślić należy, że brak jest w tej chwili podstaw do prognozowania w jaki sposób zachowa się bank. Nie sposób zakładać, jak czyni to pozwana, że z pewnością wypowie umowa i skieruje egzekucję, tak jak powód, do udziału w nieruchomości. Sądowi nie są znane zapisy umowy pożyczki. Nie jest wiadomym czy bank nie zgodzi się na inne zabezpieczenie (skoro małżonek pozwanej posiada inne nieobciążone nieruchomości). Nie sposób też w okolicznościach sprawy zakładać, że bank będzie chciał egzekwować swoją należność z udziału w nieruchomości skoro hipoteka obciąża całą nieruchomość. Dodać należy, że wysokość zobowiązania wobec banku, wobec spłaty rat, ulega systematycznemu zmniejszeniu.

Reasumując należało stwierdzić, że dokonanie obciążania nieruchomości po umowie darowizny nie przerywa związku przyczynowego między skarżoną umową, a pokrzywdzeniem wierzycieli. Po drugie zaś późniejsze obciążenie nieruchomości nie może stanowić skutecznej ucieczki dłużnika przed ochroną wierzyciela w przypadku niewypłacalności zobowiązanego. Skoro wierzyciel, mając na uwadze komplikacje wynikające z obciążenia hipotecznego, decyduje się zaryzykować i podjąć próbę dochodzenia swego roszczenia z darowanego majątku, należy dać mu taką możliwość.

W ocenie sądu, w niniejszej sprawie nie było konieczności precyzyjnego ustalania wartości darowanej nieruchomości. Nie jest to istotą tego postępowania. Trzeba przy tym pamiętać, że ustalenie wartości nieruchomości na podstawie szacowania jest kosztowne i z praktyki wiadomym jest, że nie daje jednoznacznych wyników. Pozwana twierdziła, że nieruchomość jest warta ok. 350.000 zł. Powoływała się przy tym na istnienie strefy ograniczonego użytkowania wokół lotniska K., w której położona jest nieruchomość. Wskazać jednak należy, że strefy istniały już w 2009r. kiedy to pozwana obciążała nieruchomość hipotekami na ponad 420.000 zł. Nie sposób uznać, by bank zdecydowała się na takie obciążenie na nieruchomości, której wartość nie pozwoliłaby na zaspokojenie. Należy pamiętać, że na potrzeby sprawy o odszkodowanie toczącej się z powództwa B. S. (1) nieruchomość była wyceniana w 2012r. Jej wartość według stanu na dzień wprowadzenia stref (lecz cen aktualnych w dacie wydawania opinii) ustalono na poziomie ok. 621.000 zł wskazując jednocześnie na utratę wartości w związku z położeniem nieruchomości na ok. 130.000 zł. Zatem wartość nieruchomości w 2012r. wynosiła około 490.000 zł. Ustalenie to jest adekwatne do dokonanego 3 lata wcześniej obciążenia hipotecznego. W ocenie sądu brak jest podstaw, by dla ustalenia aktualnej szacunkowej wartości nieruchomości odejmować wysokość nakładów jakie winny być dokonane na nieruchomości. Koszt ewentualnych nakładów jest niezależny od wartości nieruchomości. Nadto pozwana uzyskała stosowne odszkodowanie, stąd brak podstaw do dokonywania odliczeń.

Powyższe szacunki dają powódce szanse na choćby częściowe zaspokojenie swojej wierzytelności z przedmiotowego majątku. Mimo, że skarżona umowa dotyczy jedynie udziału to wskazać należy, że jest to udział znaczny – 1/2 części nieruchomości. Jest to zasadniczo korzystniejsza sytuacja niż w przypadku nieruchomości, w których dłużnik posiada jedynie udział w wysokości 1/6 części. Dodatkowo jeszcze raz podkreślić należy, że brak jest podstaw, by odmawiać wierzycielowi szansy na skuteczną egzekucję, w sytuacji gdy pozwana obciążała nieruchomość po zawarciu skarżonej umowy, a uzyskane w ten sposób środki zużyła na podwyższenie standardu życia swojej rodziny i to w sytuacji, jak twierdzi pozwana, wspaniałej prosperity działalności prowadzonej jej męża - dłużnika.

Mając powyższe na uwadze należało orzec jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 i nast. K.p.c. Zgłoszone w niniejszej sprawie powództwo zostało w całości uwzględnione. Wobec tego stronę pozwaną należało uznać za przegrywającą proces i w konsekwencji za obowiązującą do zwrotu stronie przeciwnej kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia swoich praw (art. 98 § 1 K.p.c.). Na koszty te w niniejszej sprawie złożyły się koszty zastępstwa procesowego radcy prawnego w kwocie 7.200 zł oraz w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w kwocie 3.600 zł, a także opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, łącznie 10.817 zł, które Sąd zasądził w pkt 2 b) wyroku. Ponadto Sąd orzekł o nakazaniu ściągnięcia od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 14.602 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu, od której zwolniono powoda, co znalazło wyraz w pkt 2 a) wyroku.

/-/ SSO Anna Goździewicz